

УДК 81'271:172:005.336.2-027.561:[378.011.3-051:376]

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-11\(41\)-1721-1730](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-11(41)-1721-1730)

Атрощенко Тетяна Олександрівна доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет, <https://orcid.org/0000-0003-4595-1662>

Іванова Вікторія Вікторівна доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет, м. Мукачево, <https://orcid.org/0000-0003-3954-9407>

Вальо Жанна Георгіївна директор Комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр Свалявської міської ради», м. Свалява

МОВЛЕННЄВИЙ ЕТИКЕТ У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація. У статті представлено теоретичне обґрунтування мовленнєвого етикету як вагомого компоненту структури професійної компетентності вчителя-логопеда. Зауважено, що працюючи з дітьми з мовленнєвими порушеннями, фахівець має поєднувати високий професіоналізм із зразками коректного, доброзичливого та тактовного спілкування, адже від цього залежать ефективність корекційного процесу та довіра між учасниками освітнього середовища. Проаналізовано феномен компетентнісного підходу до підготовки вчителя-логопеда, підкреслено важливість професійного мовлення для здійснення якісної професійної діяльності.

Подано розуміння вітчизняними науковцями термінів «етикет» та «мовленнєвий етикет». Констатовано, що мовленнєвий етикет є важливим компонентом у структурі професійної компетентності вчителя-логопеда, оскільки визначає якість комунікативної взаємодії, забезпечує культуру професійного спілкування, сприяє налагодженню довірливих взаємин та створює психологічно комфортне середовище, необхідне для результативної корекційної роботи. Він виконує регулятивну, корекційно-розвивальну, емоційно-підтримувальну та соціально-виховну функції.

Переконані, що дотримання норм професійного мовлення, добір відповідних мовленнєвих формул, інтонацій та комунікативних стратегій є запорукою ефективного залучення дитини до мовленнєвої діяльності та формування позитивної мотивації до навчання. Мовленнєвий етикет

визнано ключовим чинником у спілкуванні з батьками, оскільки він забезпечує партнерські відносини, сприяє коректному та делікатному обговоренню діагностичних даних і результатів розвитку дитини, а також допомагає уникати конфліктних ситуацій. Підкреслено, що у структурі професійної компетентності вчителя-логопеда мовленнєвий етикет постає не лише як показник професійної культури педагога, а й як інструмент впливу на корекційний процес. Рекомендовано інтегрувати мовленнєвий етикет у програми фахової підготовки та курси підвищення кваліфікації вчителів-логопедів.

Ключові слова: вчитель-логопед, компетентнісний підхід, професійна компетентність, культура професійного спілкування, мовленнєвий розвиток, етикет, мовленнєвий етикет, культура мовлення, красномовство.

Atroshchenko Tetiana Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Preschool and Special Education Department of Mukachevo State University, Mukachevo, <https://orcid.org/0000-0003-4595-1662>

Ivanova Viktoriya Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Preschool and Special Education Department of Mukachevo State University, Mukachevo, <https://orcid.org/0000-0003-3954-9407>

Valo Zhanna Director of the Municipal Institution «Inclusive Resource Center of the Svalyava City Council», Svalyava

SPEECH ETIQUETTE IN THE STRUCTURE OF THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF A SPEECH THERAPIST: THEORETICAL ASPECT

Abstract. The author of the article has presented a theoretical justification of speech etiquette as an important component of the structure of professional competence of a speech therapist. It has been noted that when working with children with speech disorders, specialists must combine high professionalism with examples of correct, friendly, and tactful communication, as the effectiveness of the correction process and trust between participants in the educational environment depend on this. The phenomenon of the competency-based approach to training speech therapists has been analyzed, and the importance of professional speech for high-quality professional activity has been emphasized. National scientists' understanding of the terms “etiquette” and “speech etiquette” has been presented. It has been established that speech etiquette is an important component in the structure of the professional competence of a

speech therapist, as it determines the quality of communicative interaction, ensures a culture of professional communication, contributes to the establishment of trusting relationships, and creates a psychologically comfortable environment necessary for effective corrective work. It performs regulatory, corrective-developmental, emotional-supportive, and social-educational functions. We are convinced that adherence to the norms of professional speech, the selection of appropriate speech formulas, intonations, and communication strategies are the key to effectively engaging children in speech activities and forming positive motivation for learning. Verbal etiquette has been recognized as a key factor in communicating with parents, as it ensures a partnership, promotes correct and sensitive discussion of diagnostic data and the child's development results, and helps to avoid conflict situations. It has been emphasized that in the structure of the professional competence of a speech therapist, speech etiquette appears not only as an indicator of the professional culture of the teacher, but also as a tool for influencing the correction process. It has been recommended to integrate speech etiquette into professional training programs and advanced training courses for speech therapists.

Keywords: speech therapist, competency-based approach, professional competence, culture of professional communication, speech development, etiquette, speech etiquette, culture of speech, eloquence.

Постановка проблеми. Проблема мовленнєвого етикету у професійній діяльності вчителя-логопеда набуває особливої ваги в умовах сучасних освітніх викликів. Фахівець, який працює з дітьми з мовленнєвими порушеннями, поряд із високою фаховою підготовкою має демонструвати зразки коректного, доброзичливого й тактовного спілкування, оскільки саме від якості взаємодії залежить ефективність корекційного процесу та рівень довіри між учасниками освітнього середовища.

Вчитель-логопед – «педагогічний працівник, який займається виправленням порушень мовлення учнів, здійснює комунікацію з педагогами, батьками та іншими особами та структурами, зацікавленими в успішності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами» [7, с.28]. Сьогодні саме він постає носієм культурних норм спілкування, що впливає на формування мовленнєвої поведінки дитини. Здатність творчо й гнучко використовувати мовні засоби, добирати доречні стилістичні й комунікативні форми відповідно до конкретної ситуації є важливим компонентом професійної компетентності вчителя-логопеда. Вважаємо, що наявність сформованого мовленнєвого етикету є також першочерговою умовою продуктивної взаємодії з дитиною, оскільки забезпечує створення сприятливого середовища для її активного залучення до спілкування та

розвитку мовлення. Таким чином, етичні норми спілкування забезпечують не лише ефективність освітньої взаємодії, а й формують підґрунтя для успішного мовленнєвого розвитку, культури мовлення тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання професійної компетентності вчителя-логопеда, з огляду на специфіку роботи цих фахівців, є сьогодні надвагомим і знаходить своє розкриття у працях А.Каплієнко, Ю.Пінчук, Л.Федорович, Л.Черніченко та ін. Актуальною для нашого дослідження є дисертація А. Каплієнко «Формування готовності майбутніх фахівців спеціальної освіти до командної роботи в умовах інклюзії» [5], в якій здійснено теоретичне та експериментальне дослідження комплексу організаційно-педагогічних умов, що забезпечують успішне формування цієї досліджуваної готовності. Зокрема, авторкою представлено обґрунтування феномену професійної компетентності вчителя-логопеда та схарактеризовано поняття його готовності до здійснення професійної діяльності.

Дослідження мовленнєвого етикету як важливої складової етикетної та мовленнєвої поведінки особистості посідає помітне місце у мовознавчих розвідках М.Білоус, С.Богдан, З.Мацюк, О.Мацько, Н.Плющ, Н.Скрипник, Н.Станкевич та ін. Однак нині відчувається брак системного підходу до вивчення мовленнєвого етикету як складової професійної компетентності вчителя-логопеда, що ускладнює інтеграцію окремих наукових підходів і формування цілісної методології підготовки фахівців у цій сфері. Також недостатньо уваги приділено дослідженню специфіки мовленнєвого етикету в умовах інклюзивного освітнього середовища, його ролі у взаємодії з дітьми та батьками, а також формуванню комунікативної культури логопеда, що відкриває широкі перспективи для подальших наукових досліджень.

Мета статті – теоретично обґрунтувати зміст і роль мовленнєвого етикету в структурі професійної компетентності вчителя-логопеда.

Виклад основного матеріалу. В умовах Болонського процесу саме компетентнісний підхід є провідним, оскільки «він змінює мету, вектор змісту вищої освіти від передачі знань і умінь предметного змісту до формування майбутнього вчителя зі сформованими життєвими і професійними компетентностями» [10, с. 288]. Компетентна людина є не лише фахівцем своєї справи, професіоналом, а й здатна швидко приймати рішення, адекватні конкретній ситуації, та брати за них відповідальність [7, с.33].

Компетентнісний підхід до підготовки вчителя-логопеда «акцентує увагу не на теоретичній підкованості фахівця, а на його здатності акумулювати знання, уміння, навички, досвід для вирішення завдань, що

ставить перед ним професійна діяльність у змінних умовах» [6]. Він переносить акцент освітнього процесу з формального накопичення знань на розвиток у студентів уміння практично діяти в процесі професійної діяльності. Конкурентоспроможний фахівець у сучасних умовах повинен ефективно взаємодіяти з усіма членами професійної команди. У контексті підготовки фахівців-логопедів, як зауважує А.Каплієнко, йдеться про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами [7, с.33-34].

Як зазначає Л. Черніченко, компетентнісний підхід до підготовки майбутніх логопедів в умовах інклюзивного освітнього середовища ставить у центр не стільки рівень їхньої поінформованості, скільки здатність ефективно розв'язувати проблеми, що виникають у процесі пізнання та пояснення явищ, характерних для інклюзії. Йдеться про вміння опановувати сучасні технології й стратегії інклюзивного навчання, будувати конструктивні стосунки з учасниками освітнього процесу, дотримуватися етичних норм, рефлексувати та оцінювати власні професійні дії, а також знаходити продуктивні шляхи подолання конфліктів [11]. Відповідно, професійна компетентність учителя-логопеда є інтегральною характеристикою фахівця, який демонструє здатність та готовність результативно проводити діагностику, організовувати корекційно-превентивне навчання й забезпечувати особистісний розвиток дітей з мовленнєвими порушеннями [9, с.8].

Професійно компетентний фахівець демонструє готовність до результативної професійної діяльності, яка є складним, багатоаспектним утворенням, що формує внутрішні передумови для ефективного виконання спеціалістом своїх професійних обов'язків і забезпечує його стале професійне зростання [9, с.7].

Підкреслюємо також важливість професійного мовлення вчителя-логопеда «спеціально сформованої системи мовленнєвих умінь і навичок фахівця, яка забезпечує ефективне спілкування в професійній діяльності» [5, с.1911], основними рисами якого є: науково-термінологічну точність (коректне використання логопедичних і лінгвістичних термінів); зрозумілість і доступність (уміння пояснювати складні мовленнєві явища дітям, батькам, колегам); виразність і правильність (зразкова вимова, чітка дикція, правильний наголос, відповідність нормам української літературної мови); комунікативну гнучкість (добір стилю та мовних засобів залежно від адресата (дитина, батьки, колеги, адміністрація)); педагогічну доцільність (уміле використання мовлення як основного інструменту навчання, корекції та виховання) [5, с.1911].

Спираючись на вимоги, які висуває суспільство до професійної компетентності вчителя-логопеда як результату його навчання у закладі

вищої освіти А. Каплієнко констатує, що сучасний фахівець зі спеціальної освіти (логопедія) повинен мати: «в особистісному аспекті такі моральні якості, як-от: здатність до емпатії, толерантність, чуйність, відповідальність, стресостійкість; в аспекті фахової підготовки: високий рівень професійної компетентності, що включає не тільки професійні знання, вміння та навички, а й здатність орієнтуватися у складній ситуації, приймати оптимальні рішення, бути мобільним і гнучким до змін, здатним до професійного саморозвитку» [6]. Пропонуємо доповнити перелік цих вимог, увівши мовленнєвий етикет як визначальний компонент його професійної компетентності. Пояснимо свою думку.

У Великому тлумачному словнику «етикет» трактується як «установлені норми поведінки і правила ввічливості в будь-якому товаристві» [2, с.357]. Український педагогічний словник визначає поняття етикету «(франц. *étiquette*) в широкому розумінні – зведення норм поведінки, дотримання правил чемності, що склалися в суспільстві» [3, с.119].

Етикет (франц. *étiquette*, від флам. *steeken* – встромляти), згідно з напрацюваннями З. Мацюк та Н. Станкевич, – це «вироблені суспільством норми поведінки» [8, с.109]. За ступенем ритуалізації поведінки автори виокремлюють види етикету (повсякденний, okazіональний, святковий) та представляють його «багаторівневу будову: вербальний (словесний) рівень (етикетні вислови привітання, прощання, подяки, вибачення тощо); паралінгвістичний рівень (темп мовлення, гучність, інтонація); кінетичний рівень (жести, міміка, пози); проксемічний рівень (стандартні дистанції спілкування, почесне місце для гостей тощо)» [8, с.109]. При цьому, своєрідним стрижнем етикету названо словесний рівень, який найповніше репрезентує етнічну самобутність.

Поділяємо думку Н. Чернушенко, що для професійного спілкування важливою є нормативність, яка визначає, яким чином люди повинні взаємодіяти у конкретних ситуаціях. Вивчення мови професійного спілкування відбувається водночас із засвоєнням норм мовленнєвої поведінки. Авторка зауважує, що кожного разу ми повторюємо певні стереотипи поведінки, дотримуючись встановлених у суспільстві правил. Ці рамки визначає етикет – «правила, що регулюють мовленнєву поведінку особистості» [12, с.103].

Кожна мова виробила свою систему спеціальних висловів ввічливості – мовленнєвий етикет – «національно-специфічні правила мовленнєвої поведінки, які реалізуються в системі стійких формул і висловів, що рекомендуються для висловлення подяки, прощання тощо в різних ситуаціях ввічливого контакту зі співбесідником, зокрема, під час привітання, знайомства, звертання тощо» [12, с.109].

Мовний етикет українців, як стверджує М. Білоус, «постає із живої мовної практики українського народу. Він вироблявся впродовж тисячоліть і відбиває культурні традиції української нації, відповідає її духовним засадам. Без сумніву, в основі національних традицій спілкування лежать загальнолюдські морально-етичні цінності – доброзичливість, повага, привітність, гречність» [1, с.99]. Поділяємо думку, що знання норм мовленнєвого етикету є не лише свідченням загальної культурної вихованості людини, а й вагомо впливає на становлення її особистості, формування моральних цінностей і духовного розвитку.

С. Єрмоленко визначає термін «мовленнєвий етикет» як «систему прийнятих у певному суспільстві формул спілкування, сукупність мовних засобів, які регулюють поведінку в процесі мовлення» [4, с.94].

Як слушно зазначає Н. Чернушенко, мовленнєвий етикет є важливою складовою людського спілкування, адже в ньому використовуються стандартизовані вислови та готові формули з певною синтаксичною структурою й лексичним наповненням у високочастотних комунікативних ситуаціях. Авторка називає вимоги, які висуває мовленнєвий етикет до майбутніх педагогів: їхнє спілкування повинно бути ввічливим і доброзичливим, а самі комуніканти – проявляти чемність і привітність один до одного. Основне призначення етикету, зокрема мовленнєвого, полягає у встановленні сприятливого контакту між людьми [12, с.103-104]. Відтак, мовленнєвий етикет є «обов'язковою складовою професійної етики педагога та засобом встановлення контакту з учнями, колегами, керівниками та підтримання спілкування» [12, с.105]; складається з набору або спектру фраз, які використовуються у повсякденних комунікативних ситуаціях, таких як знайомства, звертання, вітання, прощання, подяки, співчуття, відмови, компліменти тощо. Його систему формують засоби вираження ввічливості та спеціальні етикетні мовні формули. Серед них дослідниця виділяє формули, що забезпечують встановлення контакту між мовцями – це звертання та вітання; підтримання контакту – вибачення, прохання, подяки тощо; та припинення контакту – прощання, побажання й інші відповідні вислови [12, с.105].

Оскільки в інклюзивному освітньому середовищі діяльність логопеда отримує додаткові вектори, то на перший план виходять необхідність соціалізації дітей з мовленнєвими порушеннями, оскільки саме наявність таких порушень стає бар'єром у спілкуванні з іншими дітьми, однолітками. Поряд з відхиленнями в мовленнєвому розвитку у дітей виникають і зміни в емоційно-вольовій сфері, що може стати причиною розвитку негативних якостей характеру (замкненості, негативізму, надмірної сором'язливості) [7, с.38]. Відповідно, як наголошує А. Каплієнко, вчитель-логопед має володіти

значно ширшим колом обов'язків: «крім надання корекційних послуг, розробки індивідуальних освітніх програм, відстеження динаміки розвитку дитини, оцінювання її успішності в засвоєнні програм, учитель-логопед повинен більше уваги приділяти комунікації з батьками дітей з особливими потребами, батьками інших дітей, педагогами» [6, с.39]. Враховуємо і той факт, що «успішність корекційно-розвивального впливу напряду залежить від здатності вчителя-логопеда вибудовувати позитивні стосунки з батьками, дітьми та колегами у формі активної взаємодії» [6, с.39]. Це, у свою чергу, вимагає від учителя-логопеда неухильного дотримання норм і правил мовленнєвого етикету, що забезпечує професійну якість комунікації та результативність корекційної взаємодії.

Висновки. Проведений теоретичний аналіз дає підстави стверджувати, що мовленнєвий етикет є важливим компонентом у структурі професійної компетентності вчителя-логопеда, оскільки визначає якість комунікативної взаємодії, забезпечує культуру професійного спілкування, сприяє налагодженню довірливих взаємин та створює психологічно комфортне середовище, необхідне для результативної корекційної роботи.

Дослідження наукових підходів показало, що мовленнєвий етикет логопеда виконує низку важливих функцій: регулятивну, корекційно-розвивальну, емоційно-підтримувальну та соціально-виховну. Саме дотримання норм професійного мовлення, добір відповідних мовленнєвих формул, інтонацій та комунікативних стратегій є запорукою ефективного залучення дитини до мовленнєвої діяльності та формування позитивної мотивації до навчання. У спілкуванні з батьками мовленнєвий етикет також відіграє ключову роль: він забезпечує довірливість і партнерський характер взаємодії, сприяє толерантному та коректному поданню діагностичної інформації, тактовному обговоренню труднощів та досягнень дитини, попередженню конфліктів і непорозумінь. Переконані, що володіння мовленнєвим етикетом створює базу для стійкої партнерської співпраці між логопедом і сім'єю дитини.

Отже, у структурі професійної компетентності вчителя-логопеда мовленнєвий етикет виступає не лише показником професійної культури педагога, а й ефективним інструментом впливу на корекційний процес. Це обґрунтовує необхідність інтеграції його засад у програми фахової підготовки та курси підвищення кваліфікації вчителів-логопедів, що сприятиме підвищенню якості логопедичної допомоги в сучасному освітньому середовищі.

Література:

1. Білоус М.П. Мовленнєвий етикет українського народу. *Мова і духовність нації: Тези доп. регіон, наук. конф.* Львів, 1989. С. 99.

2. Великий тлумачний словник сучасної української мови /уклад. і головн. ред. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2005. VIII, 1728 с.
3. Гончаренко С. Український педагогічний словник / гол. ред. С. Головка. Київ: Либідь, 1997. 373 с.
4. Єрмоленко С.Я. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С. Я. Єрмоленко. К. : Либідь, 2001. 224 с.
5. Іванова В.В., Атрощенко Т.О., Вальо Ж.Г. Феномен професійного мовлення вчителя-логопеда у сучасному освітньому дискурсі. Наукові інновації та передові технології (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»): журнал. 2025. №10 (50). С.1904-1912.
6. Каплієнко А.І. Соціальний запит до рівня професійної компетентності сучасного вчителя-логопеда. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*, 2021. №1(15). С.113-124.
7. Каплієнко А.І. Формування готовності майбутніх фахівців спеціальної освіти до командної роботи в умовах інклюзії: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03 - корекційна педагогіка. Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. К., 2022. 246 с.
8. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування: Навч. посібн. К.: Каравела, 2005. 352 с.
9. Пінчук Ю. В. Система професійної компетентності вчителя-логопеда: автореф. ... дис. канд. пед. наук : 13.00.03 - корекційна педагогіка. К., 2005. 22 с.
10. Федорович Л. О. Концептуальні засади підготовки логопеда до роботи з дітьми раннього віку у вищих навчальних закладах в умовах інтеграції в Європейський освітній простір. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2012. Вип. 21. С. 286-290.
11. Черніченко Л. А. Методологічні засади підготовки майбутніх логопедів до інноваційної діяльності в умовах інклюзивної дошкільної освіти. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Серія: Педагогічні науки*, 2018. № 1. С.144-149
12. Чернушенко Н. Мовленнєвий етикет як складник професійної компетентності майбутнього педагога. *Український світ у наукових парадигмах : Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*. Харків : ХІФТ, 2017. Вип. 4. С.102-107.

References:

1. Bilous, M.P. (1989). *Movlennievyyi etyket ukrainskoho narodu* [Speech etiquette of the Ukrainian people]. *Mova i dukhovnist natsii - Language and spiritual of the natio*. Lviv, p. 99. [in Ukrainian].
2. Busel, V.T. (2005). *Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy* [The Great Explanatory Dictionary of the Modern Ukrainian Language]. Irpin: VTF “Perun”, 1728 p. [in Ukrainian].
3. Goncharenko, S. (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk* [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv: Lybid, 373 p. [in Ukrainian].
4. Yermolenko, S.Ya. (2001). *Ukrainska mova. Korotkyi tлумachnyi slovnyk linhvistychnykh terminiv* [Ukrainian language. Short explanatory dictionary of linguistic terms]. Kyiv: Lybid, 224 p. [in Ukrainian].

5. Ivanova, V.V., Atroshchenko, T.O., Valyo, Zh.G. (2025). Fenomen profesiinoho movlennia vchytelia-lohopeda u suchasnomu osvithomu dyskursi [The phenomenon of professional speech of a speech therapist teacher in modern educational discourse]. Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii - Scientific innovations and advanced technologies, 10 (50), pp.1904-1912 [in Ukrainian].

6. Kapliencko, A.I. (2021). Sotsialnyi zapyt do rivnia profesiinoi kompetentnosti suchasnoho vchytelia-lohopeda [Social demand for the level of professional competence of a modern speech therapist teacher]. Osvita osib z osoblyvymy potrebamy: shliakhy rozbudovy - Education of persons with special needs: ways of development, 1(15), pp.113-124 [in Ukrainian].

7. Kapliencko, A.I. (2022). Formuvannia hotovnosti maibutnykh fakhivtsiv spetsialnoi osvity do komandnoi roboty v umovakh inkliuzii [Formation of readiness of future specialists in special education for teamwork in conditions of inclusion]. K., 2022. 246 p. [in Ukrainian].

8. Matsyuk, Z., Stankevych, N. (2005). Ukrainska mova profesiinoho spilkuvannia [Ukrainian language of professional communication]. Kyiv: Karavela, 352 p. [in Ukrainian].

9. Pinchuk, Yu. V. (2005). Systema profesiinoi kompetentnosti vchytelia-lohopeda [System of professional competence of a speech therapist teacher]. K., 22 p. [in Ukrainian].

10. Fedorovych, L. O. (2012). Kontseptualni zasady pidhotovky lohopeda do roboty z ditmy rannoho viku u vyshchykh navchalnykh zakladakh v umovakh intehratsii v Yevropeyskyi osvithii prostir [Conceptual principles of training speech therapists to work with early childhood children in higher educational institutions in the context of integration into the European educational space]. Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova - Scientific journal of the National Polytechnic University named after M. P. Dragomanov, 21, pp. 286-290 [in Ukrainian].

11. Chernichenko, L. A. (2018). Metodolohichni zasady pidhotovky maibutnykh lohopediv do innovatsiinoi diialnosti v umovakh inkliuzyvnoi doshkilnoi osvity [Methodological principles of training future speech therapists for innovative activities in the context of inclusive preschool education]. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka - Bulletin of the Ivan Franko State University of Zhytomyr, 1, pp.144-149 [in Ukrainian].

12. Chernushenko, N. (2017). Movlennievyyi etyket yak skladnyk profesiinoi kompetentnosti maibutnoho pedahoha [Speech etiquette as a component of the professional competence of the future teacher]. Ukrainskyi svit u naukovykh paradyhmakh - Ukrainian world in scientific paradigms. Kharkiv: KHIPT, 4, pp.102-107 [in Ukrainian].

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>